

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

หลักนิติธรรมกับการวินิจฉัยคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบอื่น
ของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในศาลปกครอง

จัดทำโดย นายโสภณ บุญกุล
รหัส ๖๘๑๓๔๕

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๑๓
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

คำนำ

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง หลักนิติธรรมกับการวินิจฉัยคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในศาลปกครองเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นตามข้อกำหนดของหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๑๓ (นธป.๑๓)” สาเหตุที่ผู้เขียน (เป็นผู้ศึกษาอบรมหลักสูตร นธป.รุ่นที่ ๑๓) เลือกจัดทำเอกสารวิชาการในเรื่องดังกล่าว ส่วนหนึ่งมาจากประสบการณ์ของผู้เขียนในฐานะเป็นตุลาการศาลปกครองที่ทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีปกครองมาตั้งแต่ศาลปกครองเริ่มเปิดทำการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ จนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า ๒๐ ปี ผู้เขียนเห็นว่าศาลปกครองยังไม่ได้นำหลักกฎหมายเรื่องความรับผิดอย่างอื่นมาบังคับใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเต็มประสิทธิภาพและเห็นว่าหากศาลปกครองได้นำหลักนิติธรรมมาใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทดังกล่าวแล้ว จะทำให้การบังคับใช้หลักกฎหมายเรื่องความรับผิดอย่างอื่นในการพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่นได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหายอย่างเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น เอกสารที่จัดทำขึ้นจึงอาจเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่บ้างตามสมควร แต่หากมีข้อบกพร่องอยู่บ้างประการใด ผู้เขียนต้องขอภัยด้วย

นายไสลณ บุญกุล

๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๘

หลักนิติธรรมกับการวินิจฉัยคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่น ของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในศาลปกครอง

โดยนายโสภณ บุญกุล
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

บทคัดย่อ

หลักกฎหมายเรื่องความรับผิดอย่างอื่นปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แต่กฎหมายดังกล่าวมิได้ให้คำนิยามหรือความหมายของความรับผิดอย่างอื่นว่ามีความหมายอย่างไร จึงทำให้การบังคับใช้หลักกฎหมายเรื่องความรับผิดอย่างอื่นยังไม่เต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร บทความทางวิชาการในเรื่องนี้เขียนขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นว่าหากได้มีการนำหลักนิติธรรมมาใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเรื่องความรับผิดอย่างอื่นได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ประชาชนผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับการเยียวยาความเสียหายอย่างเป็นธรรม

บทนำ

เดิมก่อนที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกาศใช้บังคับ หากมีกรณีที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใด แล้วก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นจะต้องรับผิดชอบความเสียหายแก่บุคคลอื่นผู้ได้รับความเสียหายก็ต่อเมื่อกระทำการหรืองดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นเป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายอันเป็นการกระทำละเมิดต่อบุคคลอื่นตามหลักกฎหมายว่าด้วยละเมิดที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น ต่อมา หลังจากมีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ออกใช้บังคับแล้ว พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวกำหนดให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากหาคดีเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย จากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่นด้วยทั้งนี้ ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวมีผลให้ในกรณีที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการหรืองดเว้นกระทำการใดแล้วก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ต้องรับผิดชอบความเสียหายแก่บุคคลอื่นผู้ได้รับความเสียหาย แม้การกระทำหรืองดเว้นการกระทำดังกล่าวจะเป็นไปตามอำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งไม่เป็นการกระทำละเมิดต่อบุคคลอื่นนั้นก็ตาม การที่มีบทบัญญัติเรื่องความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ถือได้ว่าเป็นการตราหรือมีกฎหมายที่ได้ออกมาใช้บังคับเพราะทำให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรมมากขึ้นกว่าเดิม อันเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของหลักนิติธรรม นอกจากนั้น การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้กฎหมาย ก็ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของหลักนิติธรรม แต่สภาพการณ์ปัจจุบัน ผู้เขียนเห็นว่า การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องความรับผิดอย่างอื่นดังกล่าวยังไม่เต็มประสิทธิภาพรวมทั้งยังขาดการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับหลักกฎหมายเรื่องความรับผิดอย่างอื่นตามสมควรผู้เขียนจึงเลือกจัดทำเอกสารวิชาการส่วนบุคคลในหัวข้อ “หลักนิติธรรมกับการวินิจฉัยคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในศาลปกครอง” ส่วนหนึ่งก็เพื่อแสดงให้เห็นว่าศาลปกครองได้มีการบังคับใช้กฎหมายเรื่องความรับผิดอย่างอื่นเต็มประสิทธิภาพแล้วหรือไม่ อันจะนำไปสู่การกระตุ้นให้มีการใช้หลักกฎหมายดังกล่าวอย่างเต็มประสิทธิภาพต่อไป

หลักกฎหมายว่าด้วยความรับผิดอย่างอื่น

หลักกฎหมายเรื่องความรับผิดอย่างอื่นเพิ่งมีขึ้นครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ออกใช้บังคับ โดยในมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติไว้ว่า ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องดังต่อไปนี้ ... (๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือจากกฎ คำสั่งทางปกครองหรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติเรื่องความรับผิดอย่างอื่นไว้ในมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) เพียงมาตราเดียว และไม่ได้ให้คำนิยามหรือความหมายของความรับผิดอย่างอื่นว่ามีความหมายอย่างไร ซึ่งอาจเป็นเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายที่ประสงค์จะให้ศาลและนักวิชาการทางกฎหมายในสถาบันการศึกษาที่สอนกฎหมายได้เป็นผู้ตีความวางหลักกฎหมายและพัฒนาหลักกฎหมายดังกล่าว เพื่อให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเต็มประสิทธิภาพต่อไป

ความหมายของความรับผิดอย่างอื่น

เนื่องจากกฎหมายไทยมิได้ให้คำนิยามหรือความหมายของความรับผิดอย่างอื่นว่ามีความหมายอย่างไร ดังนั้น หากจะให้ความหมายของความรับผิดอย่างอื่นจึงต้องพิจารณาจากบทบัญญัติในมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่บัญญัติว่า ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องดังต่อไปนี้ ... (๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครองหรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวแล้วก็พอจะให้ความหมายของความรับผิดอย่างอื่นได้ว่า หมายถึง การกระทำ (รวมถึงการงดเว้นการกระทำ) ของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร และการกระทำนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นโดยมิใช่เป็นการกระทำละเมิด

ความแตกต่างระหว่างความรับผิดทางละเมิดกับความรับผิดอย่างอื่น

สำหรับความรับผิดทางละเมิดนั้น แม้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จะบัญญัติให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้ก็ตาม แต่กฎหมายดังกล่าวก็ไม่ได้ให้คำนิยามหรือความหมายของการกระทำละเมิดในทางปกครองไว้ ดังนั้น ในการพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีปกครอง ศาลปกครองจึงต้องอาศัยหลักการกระทำละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นกระทำความผิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” ดังนั้น จึงอาจแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างความรับผิดทางละเมิดกับความรับผิดอย่างอื่นได้ ดังนี้

๑. ความรับผิดทางละเมิดต้องเป็นการกระทำต่อบุคคลอื่นให้เกิดความเสียหายโดยผิดกฎหมาย แต่หากกระทำต่อบุคคลอื่นให้เกิดความเสียหายโดยไม่ผิดกฎหมายก็จะเป็นความรับผิดอย่างอื่น

๒. ความรับผิดทางละเมิดมิได้ทั้งการกระทำต่อเอกชนและเอกชนด้วยกัน หรือเอกชนต่อหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อเอกชน แต่ความรับผิดอย่างอื่นมิได้เฉพาะกรณีหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำต่อบุคคลอื่นเท่านั้น การกระทำระหว่างเอกชนด้วยกันหรือเอกชนต่อรัฐไม่เป็นความรับผิดอย่างอื่น

องค์ประกอบของความรับผิดอย่างอื่น

๑. ต้องเป็นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้คำนิยามของ “หน่วยงานทางปกครอง” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ราชการภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครอง

ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐ นั้น ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้ให้คำนิยาม “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า (๑) ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง คณะบุคคล หรือผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางปกครอง (๒) คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท คณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งกฎหมายให้อำนาจการออกกฎ คำสั่งหรือมติใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคล และ (๓) บุคคลที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตาม (๑) หรือ (๒)

๒. ต้องเป็นการกระทำอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือจากกฎ หรือคำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

๓. ต้องเป็นการกระทำต่อบุคคลอื่น ซึ่งอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้

๔. การกระทำนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น เพราะหากบุคคลอื่นไม่ได้รับความเดือดร้อน หรือเสียหายก็ไม่อาจฟ้องเป็นคดีพิพาทในศาลปกครองได้ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่บัญญัติว่า ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการกระทำหรืองดเว้นการกระทำ ของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง หรือกรณีอื่นใดที่อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครองตามมาตรา ๔ และการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อน หรือความเสียหายหรือยุติข้อโต้แย้งนั้น ต้องมีค่าบังคับตามที่กำหนดในมาตรา ๗๒ ผู้นั้นมีสิทธิฟ้องคดี ต่อศาลปกครอง

๕. การกระทำนั้นต้องไม่ผิดกฎหมาย เพราะหากเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ก็จะเป็น การกระทำละเมิด ไม่เป็นความรับผิดชอบอย่างอื่น

๖. ผู้ได้รับความเสียหายต้องไม่มีส่วนผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งองค์ประกอบนี้เป็นไป ตามหลักกฎหมายทั่วไปที่ว่าผู้กระทำผิดไม่สมควรได้รับการชดเชยความเสียหายเพราะการกระทำของตน นอกจากนั้น ในกฎหมายปกครองบางฉบับก็กำหนดยกเว้นไม่ต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้มีส่วน ในการกระทำผิดหรือมีส่วนในการก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นเอง เช่น ตามมาตรา ๔๐ (๒) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่บัญญัติ ให้กำหนดเงินค่าทดแทนให้แก่เจ้าของโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง หรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่น ซึ่งมีอยู่ใน ที่ดินที่ต้องเวนคืนนั้นในวันใช้บังคับพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือพระราชกฤษฎีกา ตามมาตรา ๘ หรือได้ปลูกสร้างขึ้นภายหลังโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ ดังนั้น หากเจ้าของ โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นที่เจ้าของได้ก่อสร้างขึ้นภายหลังจากวันใช้บังคับ พระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ โดยไม่ได้รับอนุญาต จากเจ้าหน้าที่ เมื่อทรัพย์ดังกล่าวถูกเวนคืนหรือต้องรื้อถอนออกไปเพราะอยู่ในเขตเวนคืน เจ้าของทรัพย์นั้นก็จะไม่ได้รับค่าทดแทน เพราะเจ้าหน้าที่ไม่อาจกำหนดค่าทดแทนให้ได้ เนื่องจาก เจ้าของทรัพย์นั้นมีส่วนในการก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นกับทรัพย์สินของตนโดยรู้อยู่แล้วว่าที่ดิน อยู่ในเขตเวนคืนแต่ยังก่อสร้างโรงเรือนสิ่งปลูกสร้างหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นลงในที่ดินนั้นอีก

ประเภทของความรับผิดชอบอื่น

ความรับผิดชอบอื่นตามกฎหมายไทยอาจแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑. ความรับผิดชอบอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งกฎหมายในที่นี้รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีด้วย

ความรับผิดชอบอื่นประเภทนี้จะกำหนดไว้ในกฎหมายปกครองแต่ละฉบับว่าให้อำนาจหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการอย่างใด ๆ อันเป็นผลกระทบหรือเกิดความเสียหายกับบุคคลอื่นได้ แต่หน่วยงานของรัฐต้องชดเชยความเสียหายแก่ผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำนั้น เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๗ บัญญัติว่า เมื่อรัฐมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งที่ดินเพื่อการอันจำเป็นในกิจการสาธารณูปโภคการป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น หรือเพื่อนำไปขัดขวางให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าของที่ดินที่ถูกเวนคืนตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อมิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่นให้เวนคืนตามหมวดนี้ และตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันบัญญัติให้กำหนดค่าทดแทนให้กับเจ้าของทรัพย์สินที่ถูกเวนคืน รวมทั้งผู้ที่ได้รับผลกระทบและได้รับความเสียหายจากการเวนคืน นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายอื่น ๆ อีกหลายฉบับที่กำหนดไว้ในลักษณะทำนองเดียวกันว่าให้หน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจกระทำการต่าง ๆ ได้แก่ หากเกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นต้องชดเชยค่าเสียหาย ได้แก่ พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ให้อำนาจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตปิกเสาเดินสายไฟฟ้าแรงสูงผ่านที่ดินของประชาชนได้แต่ต้องชดเชยค่าทดแทนแก่เจ้าของที่ดิน พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๓ บัญญัติให้ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีสัตว์ป่วยหรือตายโดยโรคระบาด พนักงานเจ้าหน้าที่หรือสัตวแพทย์มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์จัดการดังต่อไปนี้ ... (๔) ทำลายสัตว์ที่เป็นโรคระบาดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคระบาด หรือสัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาดตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด ทั้งนี้ ให้ชดเชยราคาแก่เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของราคาสัตว์หรือซากสัตว์ซึ่งอาจขายได้ในตลาดท้องที่ก่อนเกิดโรคระบาดตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์ได้แจ้งใจระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นต้น นอกจากนี้ ในกรณีที่มีมติคณะรัฐมนตรีเพื่อประสงค์จะช่วยเหลือเยียวยาตามความเสียหายแก่ประชาชนในกรณีต่างๆ แม้มิได้เกิดจากการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ถือเป็นความรับผิดชอบอื่นตามที่กฎหมายกำหนดเช่น มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๔๗ ให้จ่ายเงินช่วยเหลือแก่ทหาร ตำรวจ อาสาสมัคร กำนันและผู้ใหญ่บ้านที่ปฏิบัติงานใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เสียชีวิตหรือทุพพลภาพจากการก่อความไม่สงบในวงเงินไม่เกินรายละ ๕๐๐,๐๐๐ บาท มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๕ เห็นชอบในหลักเกณฑ์และวิธีการให้ความช่วยเหลือเยียวยาทางการเงินตามหลักมนุษยธรรมสำหรับผู้เสียหายที่เป็นประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และสื่อมวลชนที่เสียชีวิต

ทุพพลภาพ สูญเสียอวัยวะสำคัญ สูญเสียอวัยวะไม่สำคัญ ได้รับบาดเจ็บสาหัส ไม่สาหัส หรือเล็กน้อย เนื่องจากอยู่ในสภาพที่ซึ่งเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๘ – ๒๕๕๑ เป็นต้น

๒. ความรับผิดชอบอื่นตามคำวินิจฉัยของศาลปกครอง

โดยเหตุที่กฎหมายมิได้ให้คำจำกัดความหรือความหมายของความรับผิดชอบอื่นไว้ว่ามีความหมายเช่นไร อันเป็นกรณีที่กฎหมายมีเจตนารมณ์ให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจวินิจฉัยว่าความรับผิดชอบอื่นนอกเหนือจากกรณีที่มีกฎหมายกำหนดไว้โดยชัดแจ้งแล้ว มีกรณีใดบ้างที่เป็นความรับผิดชอบอื่นเช่น คำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๒๒/๒๕๖๒ ที่วินิจฉัยว่า การที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๐ กักเก็บน้ำในเขื่อนอุบลรัตน์ไว้เกินกว่าปริมาณที่กักเก็บได้ตามปกติ เพื่อป้องกันมิให้เกิดน้ำท่วมชุมชนบริเวณใต้เขื่อนซึ่งเป็นชุมชนทางธุรกิจ แต่การกักเก็บน้ำดังกล่าวเป็นเหตุให้น้ำท่วมพื้นที่นาของชาวนาที่อยู่บริเวณเหนือเขื่อนได้รับความเสียหาย แม้จะไม่เป็นการกระทำละเมิดเพราะมีอำนาจกระทำได้ตามกฎหมาย แต่เมื่อเกิดความเสียหายแก่ชาวนาที่อยู่เหนือเขื่อน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยต้องชดเชยค่าเสียหายแก่ชาวนาที่ถูกน้ำท่วมได้รับความเสียหาย เป็นต้น

การฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบอื่น

๑. เขตอำนาจศาล

โดยเหตุที่มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาและมีคำสั่งในคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น คดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบอื่นจึงอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง และเมื่อคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบอื่นไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด จึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนั้น หากประสงค์จะฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบอื่นจะต้องฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น

๒. เงื่อนไขในการฟ้องคดี

๒.๑ เงื่อนไขเกี่ยวกับการเป็นผู้เดือดร้อนหรือเสียหาย

ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติว่า ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการกระทำหรืองดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองหรือกรณีอื่นใดที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองตามมาตรา ๙ และการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายหรือยุติข้อโต้แย้งนั้น

ต้องมีค่าบังคับตามที่กำหนดในมาตรา ๗๒ ผู้นั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ดังนั้น ผู้มีสิทธิฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่นต่อศาลปกครอง นอกจากจะต้องเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายแล้วคำขอท้ายฟ้องเพื่อให้ศาลออกคำสั่งเพื่อแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายของผู้ฟ้องคดีจะต้องขอให้ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐชดใช้เงินหรือส่งมอบทรัพย์สินหรือให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ หากไม่ใช่เป็นผู้เดือดร้อนหรือเสียหาย หรือมีคำขอท้ายฟ้องให้ออกคำสั่งเป็นการอื่นนอกจากที่กล่าวมาข้างต้น ก็ไม่อาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้หรือถ้ามีการฟ้องในกรณีดังกล่าว ศาลปกครองก็จะมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา

๒.๒ เงื่อนไขในการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนฟ้องคดี

เนื่องจากมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติว่า ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายในเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ การฟ้องคดีปกครองในเรื่องนั้นจะกระทำได้อต่อเมื่อมีการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการดังกล่าว และได้มีการสั่งการตามกฎหมายนั้นหรือมิได้มีการสั่งการภายในเวลาอันสมควรหรือภายในเวลาที่กฎหมายนั้นกำหนด ดังนั้น ในกรณีที่กฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่นได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการในการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายไว้ก่อนฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการดังกล่าวก่อนฟ้องคดี มิฉะนั้นศาลปกครองจะมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณากฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่นที่กำหนดขั้นตอนและวิธีการแก้ไขความเดือดร้อนและเสียหายก่อนผู้ฟ้องคดีไว้ เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔๙ บัญญัติให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนเบื้องต้นที่กำหนดให้ผู้ใดที่ไม่พอใจค่าทดแทนที่ได้รับให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเงินจากเจ้าหน้าที่หรือรับเงินที่วางไว้ แล้วแต่กรณี ดังนั้น ในการฟ้องคดีเพื่อขอค่าทดแทนเพิ่มตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงต้องอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีเพื่อขอค่าทดแทนเพิ่มเสียก่อน หากไม่ดำเนินการดังกล่าว ถือว่าไม่ได้มีการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนฟ้องคดีตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะมีผลให้ศาลปกครองมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา

แต่โดยทั่วไปแล้ว หากไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนและวิธีการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนฟ้องคดีไว้ ผู้ฟ้องคดีย่อมสามารถฟ้องคดีต่อศาลภายในกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดี

๒.๓ เงื่อนไขเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดี

โดยเหตุที่คดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่นเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา

คดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน บัญญัติว่า การฟ้องคดีปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) ให้ยื่นฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีแต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี ดังนั้น การฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่นโดยทั่วไปที่มีได้มีกฎหมายกำหนดระยะเวลาในการฟ้องคดีไว้โดยเฉพาะจะต้องฟ้องคดีต่อศาลภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว หากฟ้องเกินระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดศาลปกครองจะมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา ทั้งนี้ ตามข้อ 30 วรรคสอง แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ แต่การฟ้องคดีปกครองที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีแล้วหากศาลปกครองเห็นว่าคดีที่ยื่นฟ้องนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่นโดยศาลเห็นเองหรือคู่กรณีมีคำขอ ศาลปกครองจะรับไว้พิจารณาก็ได้ ซึ่งในกรณีเช่นนี้เป็นดุลพินิจของศาลปกครองที่จะพิจารณาตามลักษณะคดีรวมทั้งพยานหลักฐานและเหตุการณ์แต่ละคดีนั้น ๆ ว่าเป็นการฟ้องคดีที่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือไม่ หรือมีเหตุจำเป็นอื่นที่ศาลจะรับคำฟ้องไว้หรือไม่

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่มีกฎหมายใดกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีไว้โดยเฉพาะการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่นต้องฟ้องตามระยะเวลาที่กฎหมายนั้นกำหนด เช่น ตามมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้การฟ้องคดีเพื่อขอค่าทดแทนทรัพย์สินที่ถูกเวนคืนเพิ่มเติมฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีหรือนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาพิจารณาอุทธรณ์ของรัฐมนตรีแล้ว แต่รัฐมนตรียังไม่ได้วินิจฉัยอุทธรณ์และแจ้งผลให้ผู้ฟ้องคดีทราบ

การใช้หลักนิติธรรมในการพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในศาลปกครอง

โดยที่คดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่นมีความมุ่งหมายของคดี คือ การแก้ไขเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ได้รับความเสียหาย มิได้มุ่งเน้นถึงการโต้แย้งการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำของฝ่ายปกครอง¹ ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่าในกรณีมีปัญหาที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยหรือตีความในคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่น หากมีการพิจารณาวินิจฉัยหรือตีความไปในทางที่ทำให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหายอันเป็นไปตามความมุ่งหมายของคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่นที่มุ่งหมายเพื่อแก้ไขเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายแล้วจะเป็นการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องความรับผิดอย่างอื่น

^๑ สุชาวณี แสนคำ , ๒๕๖๓, “ คดีปกครองเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่นตามกฎหมายไทย ” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หน้า ๑.

โดยเต็มประสิทธิภาพ ย่อมถือได้ว่าเป็นการนำหลักนิติธรรมมาใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบอื่นของศาลปกครองแล้ว

ผู้เขียนได้ตรวจสอบคำพิพากษา คำสั่ง รวมทั้งมติของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดพบว่า มีคดีบางส่วนที่ศาลปกครองสูงสุดได้นำหลักนิติธรรมมาใช้ในการพิจารณาวินิจฉัยหรือตีความในลักษณะดังกล่าวกรณี เช่น

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.๑๐๖/๒๕๖๕ (โดยที่ประชุมใหญ่)

เงินค่าทดแทนความเสียหายเนื่องจากการต้องออกจากอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืน (ตามมาตรา ๒๑ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐) ผู้ฟ้องคดีต้องอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีก่อนฟ้อง ข้อเท็จจริงในคดีปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีขอค่าทดแทนสิ่งปลูกสร้างเพิ่ม โดยระบุในอุทธรณ์ว่า บ้านผู้ฟ้องคดีเป็นบ้านพักอาศัย หน้าบ้านใช้ประกอบอาชีพขายอาหาร ทำเลอยู่ในเขตเทศบาลมีคนสัญจรผ่านไปมามาก เหมาะสมแก่การค้าขาย เมื่อประเมินราคาส่งปลูกสร้างรวมกับค่ารัถถอนและค่าเสียโอกาส เป็นเงิน ๘๐๐,๐๐๐ บาทแต่ผู้ฟ้องคดีได้รับค่าทดแทนสิ่งปลูกสร้างเพียง ๕๔๒,๒๐๓ บาท จึงขอเพิ่มอีก ๒๕๗,๗๙๗ บาท รัฐมนตรียกอุทธรณ์ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลเพื่อขอค่าทดแทนเพิ่มตามจำนวนดังกล่าว ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้ค่ารัถถอนเพิ่ม เป็นเงิน ๒,๐๖๐ บาท ให้ค่าเสียโอกาสจากการค้า ๔๘,๐๐๐ บาท ผู้ถูกฟ้องคดี (กรมทางหลวง) อุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดโต้แย้งไปด้วยว่าผู้ฟ้องคดีไม่ได้อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีเพื่อขอค่าทดแทนค่าเสียโอกาสก่อนฟ้องคดี เป็นการไม่ดำเนินการแก้ไขเยียวยาความเสียหายตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายกำหนด การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียโอกาสแก่ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ชอบ คดีมีปัญหาที่ต้องพิจารณาในชั้นศาลปกครองสูงสุดว่าผู้ฟ้องคดีได้อุทธรณ์เรื่องค่าเสียโอกาสจากการประกอบการค้าต่อรัฐมนตรีก่อนฟ้องคดีหรือไม่ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมีมติว่า เมื่อพิจารณาค่าอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีเพื่อขอค่าทดแทนเพิ่มเติมต่อรัฐมนตรีดังกล่าวแล้ว ถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้อุทธรณ์เรื่องค่าเสียโอกาสจากการประกอบการค้าต่อรัฐมนตรีแล้ว ที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียโอกาสแก่ผู้ฟ้องคดีจำนวน ๔๘,๐๐๐ บาท นั้น ชอบแล้ว

หมายเหตุ หากคดีนี้ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยโดยตีความอย่างเคร่งครัดว่า ผู้ฟ้องคดียังไม่ได้อุทธรณ์เรื่องค่าเสียโอกาสจากการประกอบการค้าก็จะมีผลให้ผู้ฟ้องคดีไม่อาจฟ้องขอค่าทดแทนค่าเสียโอกาสดังกล่าวต่อศาล ซึ่งศาลต้องมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องในส่วนนี้ อันมีผลให้ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหายตามความเป็นจริง ซึ่งจะไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรม

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๐๒/๒๕๔๕ (โดยที่ประชุมใหญ่)

คดีนี้ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีไม่พอใจค่าทดแทนที่ได้รับจึงอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีเพื่อขอค่าทดแทนเพิ่ม แต่รัฐมนตรีมิได้วินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับ

อุทธรณ์ (ตามกฎหมายเดิม) และผู้ฟ้องคดีมิได้ฟ้องคดีต่อศาลเพื่อขอค่าทดแทนเพิ่มภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่พ้นกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ดังกล่าว ต่อมา รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์และแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ผู้ฟ้องคดีไม่พอใจคำวินิจฉัยของรัฐมนตรี จึงยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อขอค่าทดแทนเพิ่ม ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา โดยวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดีฟ้องคดีเกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ของรัฐมนตรี ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำสั่งไม่รับคำฟ้องของศาลปกครองชั้นต้นต่อศาลปกครองสูงสุด ซึ่งศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมใหญ่มีมติว่า แม้มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ จะเป็นกฎหมายเฉพาะ แต่ก็ไม่ได้บัญญัติเรื่องการฟ้องคดีในกรณีที่รัฐมนตรีได้วินิจฉัยอุทธรณ์เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา ๖๐ วันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์ ซึ่งถือเป็นคำสั่งทางปกครองใหม่ที่จะฟ้องคดีต่อศาลปกครองอย่างไร และภายในกำหนดเวลาใด เมื่อคำสั่งทางปกครองดังกล่าวมีผลกระทบต่อผู้ฟ้องคดี ประกอบกับผู้ฟ้องคดีไม่พอใจคำวินิจฉัยของรัฐมนตรี โดยมีคำขอให้ศาลสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีจ่ายค่าทดแทนเพิ่มอันเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบอย่างอื่นตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ฟ้องคดีจะต้องฟ้องคดีภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี คือวันที่ได้รับแจ้งผลการวินิจฉัยอุทธรณ์และภายใน ๑๐ ปี นับแต่วันที่พิจารณาอุทธรณ์เสร็จเมื่อผู้ฟ้องคดีได้ฟ้องคดีนี้ภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์จากรัฐมนตรี จึงเป็นการฟ้องภายในกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ศาลจึงรับคำฟ้องคดีนี้ไว้พิจารณาได้

หมายเหตุ หากคดีนี้ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยโดยตีความเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดีอย่างเคร่งครัดเหมือนกับศาลปกครองชั้นต้น ย่อมปิดโอกาสผู้ฟ้องคดีที่จะนำคดีขึ้นสู่ศาลเพื่อฟ้องขอค่าทดแทนเพิ่ม อันทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหายอย่างเป็นธรรม และไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักกฎหมายเรื่องความรับผิดชอบอย่างอื่นที่มุ่งเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย การที่ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยโดยหาทางออกให้ผู้ฟ้องคดีสามารถฟ้องคดีในลักษณะดังกล่าวได้ จึงเป็นการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องความรับผิดชอบอย่างอื่นให้เกิดผลอย่างเต็มประสิทธิภาพและเป็นไปตามหลักนิติธรรม

สำหรับในกรณีที่มิได้มีกฎหมายกำหนดไว้โดยชัดแจ้งว่าให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความรับผิดชอบอย่างอื่นศาลปกครองก็มีอำนาจที่จะพิจารณาวินิจฉัยว่าการกระทำใดเป็นความรับผิดชอบอย่างอื่นและให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีได้ เช่น

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๒๒/๒๕๖๒

ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่าผู้ถูกฟ้องคดี (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย) กักเก็บน้ำในเขื่อนอุบลรัตน์ เกินกว่าปริมาณที่กักเก็บได้ตามปกติจนเป็นเหตุให้น้ำในเขื่อนเอ่อขึ้นท่วมนาข้าวของผู้ฟ้องคดี

ที่อยู่เหนือเขื่อนจนได้รับความเสียหาย เป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี จึงฟ้องขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหาย ศาลปกครองชั้นต้นและศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้กระทำละเมิด เพราะมีอำนาจตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ที่จะกระทำการดังกล่าวได้ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อการกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี จึงเป็นความรับผิดชอบอื่นที่ผู้ถูกฟ้องคดีต้องชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ.๒๙/๒๕๕๓

ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่าผู้ถูกฟ้องคดี (กรมทางหลวง) ก่อสร้างด่านซังน้ำหนักในเขตทางหลวง บังหนำที่ดินของผู้ฟ้องคดี ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายไม่สามารถเข้าออกที่ดินได้สะดวกเหมือนเดิมเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี ขอให้รื้อถอนด่านซังน้ำหนักออกไปหรือให้ชดเชยค่าเสียหายศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาว่าผู้ถูกฟ้องคดีกระทำละเมิดจึงพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีรื้อถอนด่านซังน้ำหนักออกให้พื้นที่ดินของผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีอุทธรณ์ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ผิดกฎหมายและมิได้เป็นการใช้สิทธิซึ่งมีแต่จะเกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น จึงไม่เป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี แต่อย่างไรก็ตามการกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีในการเข้าออกที่ดินของตน ในขณะที่ผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินอื่นในบริเวณใกล้เคียงไม่ต้องรับภาระดังกล่าว จึงเป็นความรับผิดชอบอื่นที่ผู้ถูกฟ้องคดีต้องชดเชยความไม่สะดวกดังกล่าวแก่ผู้ฟ้องคดี พิจารณาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีเป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๙๐/๒๕๖๗

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (กรมทางหลวง) โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ (บริษัท อ.) ผู้รับจ้างได้ทำการตอกเสาเข็มเพื่อก่อสร้างสะพานข้ามคลองเป็นเหตุให้บ้านของผู้ฟ้องคดีซึ่งอยู่ริมคลองแตกร้าวเสียหาย ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (อธิบดีกรมทางหลวง) ที่ ๒ และที่ ๓ ชดเชยค่าเสียหายศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และที่ ๓ ร่วมกันทำละเมิดและให้ชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และที่ ๓ อุทธรณ์ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้รับมอบหมายจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้ดำเนินการทางปกครองในการก่อสร้างทางหลวงรวมทั้งสะพานแทนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เมื่อการก่อสร้างสะพานดังกล่าวเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่กฎหมายกำหนดไว้โดยกระทำในเขตทางหลวงและไม่ปรากฏว่าเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อโดยผิดกฎหมาย จึงไม่เป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี แต่อย่างไรก็ตามเมื่อความเสียหายดังกล่าว เกิดจากการกระทำตามอำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายของหน่วยงานทางปกครองย่อมก่อให้เกิดความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทางปกครองในอันที่จะต้องชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีซึ่งถือเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทางปกครอง อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งศาลปกครองมีอำนาจกำหนดค่าบังคับให้

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครอง รวมทั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ซึ่งเป็นผู้ได้รับมอบหมายให้ดำเนินกิจการทางปกครองแทนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ร่วมกันขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาคำฟ้องคดีได้ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๘๙/๒๕๖๐

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีทั้งสองฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดี (กระทรวงเกษตรฯ) มอบหมายสั่งการให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสองนำเฮลิคอปเตอร์ของผู้ถูกฟ้องคดีขึ้นบินสำรวจป่าในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ระหว่างปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว เครื่องเฮลิคอปเตอร์ดับและตก ทำให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสองได้รับบาดเจ็บ เหตุดังกล่าวเกิดเนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีละเลยไม่ดูแลรักษาเครื่องเฮลิคอปเตอร์ให้อยู่ในสภาพดี ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหาย ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า ผู้ถูกฟ้องคดีกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีทั้งสอง และพิพากษาให้ชดเชยค่าเสียหาย ผู้ถูกฟ้องคดีอุทธรณ์ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีไม่เป็นการกระทำละเมิด อย่างไรก็ดี ในการดำเนินกิจการทางปกครองตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานทางปกครองอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด แม้จะไม่ได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ซึ่งหน่วยงานทางปกครองไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบดังกล่าวได้ หรือที่เรียกว่าความรับผิดชอบโดยปราศจากความผิดเมื่อผู้ฟ้องคดีทั้งสองได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวและเครื่องเฮลิคอปเตอร์ตก โดยมีใช้ความผิดของผู้ฟ้องคดีทั้งสอง ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีหน้าที่ต้องชำระค่าทดแทนความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีทั้งสอง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๖๙๖/๒๕๖๖

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีทั้งสองฟ้องว่าเป็นบิดามารดาของผู้ตาย โดยผู้ตายเสียชีวิตจากการถูกเจ้าหน้าที่ทหารยิงจึงฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมว่า เจ้าหน้าที่ทหารกระทำละเมิดขอให้กองทัพบกชดเชยค่าเสียหาย ศาลยุติธรรมเห็นว่า เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองจึงโอนคดีมาให้ศาลปกครองพิจารณากองทัพบกต่อสู้ว่า ผู้ตายวิ่งหลบหนีขณะเจ้าหน้าที่ทหารกำลังไล่ล่าผู้ก่อความไม่สงบ (ในจังหวัดชายแดนภาคใต้) โดยผู้ตายมีอาวุธจะต่อสู้กับทหารจึงเป็นการยิงเพื่อป้องกันตัวไม่เป็นละเมิด ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่าขณะเกิดเหตุผู้ตายกับเพื่อนกำลังดื่มน้ำกระท่อมเมื่อเห็นเจ้าหน้าที่จึงวิ่งหลบหนีโดยไม่มีอาวุธเจ้าหน้าที่ทหารยิงผู้ตายโดยสำคัญผิดว่าเป็นผู้ก่อความไม่สงบจึงไม่เป็นการกระทำละเมิด แต่เมื่อความเสียหายดังกล่าวเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ทหาร กองทัพบกซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด ย่อมมีความรับผิดชอบอื่นที่ต้องชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีทั้งสอง จึงพิพากษาให้กองทัพบก (ผู้ถูกฟ้องคดี) ชดเชยค่าเสียหายผู้ถูกฟ้องคดีอุทธรณ์ ศาลปกครองสูงสุดพิพากษายืนตามศาลปกครองชั้นต้น

จากตัวอย่างคำพิพากษาของศาลปกครองข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่า ในกรณีที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีกระทำละเมิดและขอให้ชดเชยค่าเสียหาย หากศาลปกครองชั้นต้นหรือศาลปกครองสูงสุดพิจารณาและวินิจฉัยว่าผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้กระทำละเมิด ก็สามารถพิพากษายกฟ้องโดยไม่ต้องวินิจฉัย

ต่อไปว่าผู้ถูกฟ้องคดีมีความรับผิดชอบอื่นและต้องชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีหรือไม่ เพราะเป็นการพิจารณาพิพากษาคดีตรงตามคำฟ้องโดยครบถ้วนแล้ว แต่การที่ศาลปกครองชั้นต้นหรือศาลปกครองสูงสุดพิจารณาวินิจฉัยแล้วว่า การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีไม่เป็นการกระทำละเมิดและไม่ได้พิพากษายกฟ้องโดยได้พิจารณาวินิจฉัยต่อไปว่าการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าวเป็นความรับผิดชอบอื่นและพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีนั้นเป็นกรณีที่ศาลปกครองใช้หลักนิติธรรมในการพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบอื่น กล่าวคือเป็นการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบอื่นให้เต็มประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหายอย่างเป็นธรรม

อย่างไรก็ตาม ยังมีคดีอีกบางส่วนของศาลปกครองมิได้นำหลักกฎหมายเรื่องความรับผิดชอบอื่นมาบังคับใช้อย่างเต็มประสิทธิภาพ กล่าวคือ เมื่อศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยว่าการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เป็นการกระทำละเมิดแล้ว ศาลก็จะพิพากษายกฟ้องโดยมิได้วินิจฉัยต่อไปว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความรับผิดชอบอื่นที่ต้องรับผิดชอบเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีหรือไม่ ในกรณีเช่นนี้ผู้เขียนเห็นว่า ศาลปกครองยังบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบอื่นไม่เต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรม เช่นตัวอย่างคดีดังต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๒๒/๒๕๖๖

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ขณะผู้ฟ้องคดีขับรถยนต์เก๋งไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๒ ถึงบริเวณที่เกิดเหตุ มีต้นไม้ขนาดใหญ่ข้างทางหักโค่นล้มทับรถยนต์ของผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย การที่ต้นไม้ล้มดังกล่าวเกิดจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดี (กรมทางหลวง) ละเลยไม่ตรวจตราดูแลต้นไม้ข้างทางตามอำนาจหน้าที่ จึงเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหาย ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ในการดูแลรักษาต้นไม้เป็นเหตุให้ต้นไม้หักโค่นล้มทับรถยนต์เก๋งของผู้ฟ้องคดีเสียหายเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี จึงพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีอุทธรณ์ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้กระทำละเมิด ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่ต้องชดใช้ค่าเสียหาย พิพากษากลับคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้ยกฟ้อง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๙๖๗/๒๕๖๕

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นมารดาของนางสาว ศ. ซึ่งเป็นนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ขณะเกิดเหตุได้ไปท่องเที่ยวและเข้าพักที่บ้านพักของหน่วยจัดการต้นน้ำแม่ผะอ้าผะอ้า จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างอาบน้ำในห้องน้ำของบ้านพักที่มีเครื่องทำน้ำอุ่นระบบก๊าซติดตั้งอยู่ บุตรสาวของผู้ฟ้องคดีได้หมดสติในห้องน้ำขณะน้ำในฝักบัวยังเปิดไหลอยู่และมีกลิ่นก๊าซรุนแรงเพื่อนจึงนำบุตรสาวของผู้ฟ้องคดีส่งโรงพยาบาล แต่บุตรสาวผู้ฟ้องคดีเสียชีวิตในเวลาต่อมา

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดี (กรมอุทยานแห่งชาติฯ) ใช้เครื่องทำน้ำอุ่นไม่ได้มาตรฐาน และไม่ได้ดูแลให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี ทำให้มีก๊าซรั่วไหลออกมาจนเป็นเหตุให้บุตรสาวของผู้ฟ้องคดีเสียชีวิต จึงขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหาย ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่หน่วยจัดการต้นน้ำแม่เปอะในสังกัดของผู้ถูกฟ้องคดี ละเลยไม่บำรุงรักษาเครื่องทำน้ำอุ่นให้มีความปลอดภัยสำหรับผู้ใช้บริการบ้านพักของหน่วยฯ จนเกิดอันตรายแก่ชีวิตของนางสาว ศ. บุตรสาวของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นการกระทำละเมิด และพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีเป็นเงิน ๓,๗๔๙,๔๒๕ บาท พร้อมดอกเบี้ย ผู้ถูกฟ้องคดีอุทธรณ์ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้กระทำละเมิด ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่ต้องชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี พิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้ยกฟ้อง

บทสรุป

ในกรณีที่ศาลปกครองนำหลักกฎหมายเรื่องความรับผิดอย่างอื่นมาบังคับใช้อย่างเต็มประสิทธิภาพ นอกจากจะเป็นการพัฒนาหลักกฎหมายเรื่องความรับผิดอย่างอื่นตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่มีได้ให้คำจำกัดความหรือความหมายของความรับผิดอย่างอื่น เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยา ความเสียหายอย่างเป็นธรรมแล้ว ยังเป็นการนำหลักนิติธรรมมาใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดีพิพาท เกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่นในศาลปกครองด้วย

ส่วนในกรณีที่ยังไม่ได้นำหลักกฎหมายเรื่องความรับผิดอย่างอื่นมาบังคับใช้อย่างเต็มประสิทธิภาพ นั้น ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะมีสาเหตุจาก ประการแรก ผู้ฟ้องคดีรวมทั้งประชาชนและนักกฎหมายโดยทั่วไป ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักกฎหมายเรื่องความรับผิดอย่างอื่นจึงยังไม่มี การฟ้องคดี เพื่อให้หน่วยงานทางปกครองรับผิดในฐานะความรับผิดอย่างอื่นโดยตรง ซึ่งมีผลให้ศาลปกครอง ไม่หยิบยกหลักกฎหมายเรื่องความรับผิดอย่างอื่นมาวินิจฉัย เพื่อเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี ประการต่อมา ตุลาการศาลปกครองเองบางส่วนก็ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมาย เรื่องความรับผิดอย่างอื่นอย่างถ่องแท้ จึงไม่ได้นำหลักกฎหมายเรื่องความรับผิดอย่างอื่นมาบังคับใช้ อย่างเต็มประสิทธิภาพ ผู้เขียนเห็นว่าเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว สำนักงานศาลปกครอง ซึ่งเป็นหน่วยงานธุรการของศาลปกครองสมควรจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้หลักกฎหมายเรื่องความรับผิด อย่างอื่นให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึง รวมทั้งโรงเรียนกฎหมายทั้งหลายสมควรที่จะจัดให้มีการเรียน การสอนในวิชาว่าด้วยหลักกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่นให้นักศึกษากฎหมายด้วย สำหรับใน ส่วนของตุลาการศาลปกครอง นั้น ผู้เขียนเห็นว่าศาลปกครองควรจัดให้มีการอบรมสัมมนาแก่ตุลาการศาล ปกครองในหลักกฎหมายเรื่องความรับผิดอย่างอื่นโดยเฉพาะ เพื่อให้ตุลาการศาลปกครองได้มีความรู้ความ เข้าใจ และสามารถนำหลักกฎหมายเรื่องความรับผิดอย่างอื่นไปบังคับใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหายอย่างเป็นธรรมตามหลักนิติธรรมต่อไป

บรรณานุกรม

สุขาวุฒิ แสนคำ ,2563, “ คดีปกครองเกี่ยวกับความรับผิดชอบอื่นตามกฎหมายไทย”:วิทยานิพนธ์
หลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปีการศึกษา 2563